

Zinātnieki apstiprina bažas: jaunā ES lauksaimniecības politika nenovērsīs kaitējumu dabai

Foto: A. Auniņš

“Eiropas Savienība (ES) nav turējusi solījumu padarīt “zaļāku” ES Kopējo lauksaimniecības politiku (KLP),” – ar šādu secinājumu noslēdzas žurnālā “Science” publicētais zinātniskais pētījums “ES lauksaimniecības reforma nenodrošinās bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu” (“*EU agricultural reform fails on Biodiversity*”), ko ir izstrādājuši vadošie Eiropas zinātnieki, dabas aizsardzības un lauksaimniecības eksperti, kuru vidū ir arī *BirdLife* vadošā ES lauksaimniecības un bioenerģijas politikas eksperte Tresa Robeinsa (*Trees Robijns*).

Gandrīz 40% no ES budžeta jeb 360 miljardi eiro tiek novirzīti lauksaimniecībai, aptverot 50% no ES sauszemes teritorijas. Jau daudzgu gadu garumā zinātnieki un vides jomas nevalstiskās organizācijas cenšas pievērst ES uzmanību faktam, ka intensīvas lauksaimniecības rezultātā tiek iznīcināti dažādu sugu biotopi un izjauktas ekosistēmas, kā rezultātā dramatiski sarūk savvaļas sugu populācijas, kas savukārt rada būtiskus draudus ES pārtikas drošībai un ES pilsoņu veselībai nākotnē.

Reaģējot uz pausto kritiku, ES paziņoja, ka vide un klimata pārmaiņas būs centrālie problēmjautājumi jaunajā KLP, par ko vienošanās tika panākta 2013. gada decembrī. Lai šo uzstādījumu īstenotu praksē, tika noteikts, ka 30%

no tiešmaksājumiem lauksaimniekiem tiks izmaksāti tikai pie nosacījuma, ja tiks nodrošināta atbilstība trīs “zaļajām komponentēm”, proti, tiks izveidotas t.s. ekoloģiskā fokusa platības (EFP), tiks saglabāti dabiskie zālāji, kā arī tiks noteiktas minimālās prasības attiecībā uz lauksaimniecības kultūru skaitu, ko var audzēt noteiktā zemes platībā, lai novērstu monokultūras sējumu izplatību.

Tomēr, veicot rūpīgu pārstrādātās KLP versijas izpēti, žurnālā “Science” publicētā pētījuma autori secināja, ka plašos atbrīvojumus, kas iestrādāti KLP jaunākajā versijā attiecībā uz “zaļajām komponentēm”, varēs piemērot vairāk nekā 88% no ES lauksaimniekiem un vairāk nekā 48% no ES lauksaimniecībā izmantojamajām zemju platībām. Rezultātā noteiktie ierobežojumi faktiski ļaus arī turpmāk īstenot intensīvu lauksaimniecisko darbību, radot maldinošu priekšstatu par dabai nekaitīgu lauksaimniecības praksi.

Kā norāda *BirdLife* ES politikas nodaļas vadītājs Ariels Bruners (*Ariel Brunner*), “Mūsu rīcībā esošie zinātniskie pierādījumi apliecina, ka “jaunie” nosacījumi ir gandrīz tikpat slikti kā iepriekšējie, un ar tiem ir kritiski par maz, lai glābtu dabu. Ko tālāk?” A. Bruners piebilst: “Atliek tikai cerēt, ka [ES Lauksaimniecības] komisārs Čiološs (*Dacian Ciolos*) un viņa pēctecis (Fils Hogans (*Phil Hogan*), amatā no 2014. gada 1. novembra – *red.*) neignorēs jaunos pierādījumus. Mēs no savas puses savukārt turpināsim kampaņu, lai panāktu jaunās KLP pārskatīšanu un dalībvalstu līmenī veicinātu, ka nacionālās valdības izmanto tām piešķirtās elastīgās iespējas, lai apturētu ekosistēmu iznīcināšanu lauksaimniecības ainavām.”

Kritikai pievienojas arī Faustīne Defosēza (*Faustine Defossez*), Eiropas Vides biroja (*European Environmental Bureau*) vecākā lauksaimniecības un bioenerģijas politikas eksperte: “Mēs jau iepriekš zinājām, ka ES Kopējā lauksaimniecības politika rada kaitējumu videi, un

tagad to ir apstiprinājuši arī zinātnieki. Tomēr par spīti tam, šķiet, ka dažas ES dalībvalstis ir stingri apņēmušās padarīt situāciju vēl sliktāku, jo tās plāno ieviest KLP, izsniedzot lauksaimniekiem apliecinājumus par videi draudzīgu lauksaimniecības praksi un attiecīgi radot tiem iespēju saņemt tiešmaksājumus, kas formāli ir atkarīgi no atbilstības “zaļajām komponentēm”, par to, ka attiecīgie lauksaimnieki audzē kukurūzas monokultūras un izmanto pesticīdus un mēslojumu teritorijās, kurās būtu jānodrošina bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, – tā ir pilnīgi absurda situācija.”

Komentējot pētījuma rezultātus, vides žurnālists Rodžers Harbins (*Roger Harrabin*) publicēja pat vēl kritiskāku rakstu *BBC*, rezumējot: ““Zaļā pieeja” KLP reformās ir izrādījusies tikai farss.” Dalībvalstīm savi nacionālie Lauku attīstības plāni (*Rural Development plans*, Latvijas Republikas Zemkopības ministrijā saukta par Lauku attīstības programmu) bija jāiesniedz Eiropas Komisijā līdz 2014. gada 1. augustam.

Plašākai informācijai sk. rakstu “*Farm wildlife protection plan ‘fails’*”, *Roger Harrabin*, 2014. gada 5. jūnijs, *BBC News*: <http://www.bbc.com/news/science-environment-27719414>

ELODIJA KANTALUBE
(*Elodie Cantaloube*),
BirdLife International

No angļu valodas tulkoja Dana Heiberga

Raksts oriģinālā pieejams
<http://www.birdlife.org/europe-and-central-asia/news/scientists-confirm-worst-fears-new-eu-policy-agriculture-bad-nature>

Summary

Scientists confirm worst fears: new EU Policy on Agriculture is bad for nature /*Elodie Cantaloube*/

Original article at: <http://www.birdlife.org/europe-and-central-asia/news/scientists-confirm-worst-fears-new-eu-policy-agriculture-bad-nature>